

Ο άνθρωπος ως κοινωνός της θείας ζωής: κίνδυνος παρερμηνειών (Δημήτρης Ιωάννου, Φιλόλογος - Συγγραφέας)

/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Μερικοί θεολόγοι ισχυρίζονται ότι ο άνθρωπος είναι κοινωνός της «θείας ζωής», όχι όμως με τη γνωστή έννοια, ότι θεωνόμαστε μετέχοντας, διά των ακτίστων ενεργειών, στη θεία φύση (όλα αυτά τα δίδαξε ο άγιος Γρηγόριος ο Παλαμάς και υπάρχουν συνοδικές αποφάσεις). Εννοούν και πάλι ότι, όπως τα Πρόσωπα της Αγίας Τριάδος ζουν την λεγόμενη «περιχώρηση» μεταξύ τους (που θεωρούν μάλιστα και ως «κενωτική», θυσιαστική), παρομοίως και ο άνθρωπος κοινωνεί πρώτα με τους άλλους ανθρώπους κατά ένα είδος αναλογικής «τριαδικής» (=διανθρώπινης) κοινωνίας των υποστάσεων (εφόσον και τα ανθρώπινα πρόσωπα μπορούν κενωτικά να αλληλοπεριχωρούνται μεταξύ τους). Θεωρούν μάλιστα ότι ο άνθρωποι, καθώς ο όλος Αδάμ είναι κατά βάθος ένας (ο Χριστός είναι άλλωστε ο αληθής άνθρωπος και σωζόμαστε όλοι μεταλαμβάνοντας το Τίμιο Σώμα και Αίμα Του), αποτελούν έναν περίπου ρεαλιστικό εικονισμό

της Αγίας Τριάδος, με πλήρη αντιστοιχία κτιστού και ακτίστου.

Ο άνθρωπος, λένε, εισάγεται στην θεία αγάπη, όχι αγιαζόμενος από την προς τα έξω («ad extra») κίνηση του Θεού («θείας φύσεως κοινωνοί», διά των άκτιστων, ως είπαμε, ενεργειών,) αλλά εξαιτίας της μετοχής του στην αιώνια δι-υποκειμενική σχέση των Τριών Υποστάσεων. Ο άνθρωπος, λένε περαιτέρω, κοινωνεί το υποστατικό ιδίωμα του Υιού, γίνεται «υιός Θεού», με την έννοια ότι μετέχει κυριολεκτικά στο ιδίωμα του Δευτέρου Προσώπου της Θεότητας! Πράγματι, λοιπόν, κατά μερικούς, ο άνθρωπος γίνεται κοινωνός των ιδιωμάτων της Πατρότητας, της Υιότητας και του «Εκπόρευσης» του Αγίου Πνεύματος- με άλλα λόγια γίνεται κατά φύσιν Θεός. Πριν δώσουμε κάποια θεολογικά επιχειρήματα εναντία σε αυτή την άποψη, ο Γέροντας θα προέκρινε, αν κρίνω από το όλο του πνεύμα, την εξής ερώτηση: εφόσον οι Πατέρες δεν λένε πουθενά, ούτε υπονοούν κάτι τέτοιο, ίσα ίσα μάλιστα που τελείως καθαρά, με άκρα σαφήνεια, εκφράζονται υπέρ του αντιθέτου (ότι δηλαδή δεν κοινωνούνται τα Θεία ιδιώματα των Προσώπων της Θεότητας, ότι μάλιστα ο Πατήρ δεν κοινωνεί καν του ιδιώματος του Υιού, ούτε ο Υιός του Πατρός κ.λπ.), «πού τα ξέρουν όλα αυτά εκείνοι που τα ισχυρίζονται»; Στην πιθανή ερώτηση πού το ήξερε ο Μέγας Αθανάσιος, ότι ο Υιός είναι ομοούσιος με τον Πατέρα και άρα τέλειος Θεός, η

απάντηση είναι ότι ο όρος «ομοούσιος» μεταφράζει απλώς στο ιδίωμα της τότε διανόησης (με παράλληλη αναμόρφωση αυτής) το «εγώ και ο Πατήρ μου εν εσμέν» , ή το «ος εν μορφή Θεού ύπαρχων...» του Αποστόλου Παύλου κ.λπ. Περαιτέρω, ο άγιος Αθανάσιος είχε ζώσα πείρα των ακτίστων θείων ενεργειών που εκπορεύονται από το άχραντο Σώμα του Ιησού, ως λέγει ο π. Ρωμανίδης, είχε δηλαδή ζώσα πείρα της θεοτικής ενέργειας που εκπορεύεται από το Σώμα του Κυρίου μας, το οποίο μάλιστα αποτελεί πηγή και όχι απλώς φορέα της άκτιστης θείας χάρης. Γι' αυτό και μιλούσε έτσι. Περαιτέρω, στα γραπτά του δεν υπάρχει ίχνος συλλογιστικής διαδικασίας αυτής της μορφής, γι' αυτό και η αγιογραφική τεκμηρίωση θεωρείται τελείως απαραίτητο κριτήριο καθορισμού του δόγματος. Παρομοίως και με τον όρο της Χαλκηδόνας, το όλο δόγμα είναι στην πραγματικότητα μια μετάφραση στο τότε διανοητικό ιδίωμα της εποχής του εδαφίου «και Θεός ην ο Λόγος... και ο Λογος σαρξ εγένετο» κ.λπ., ενώ οι θεοφόροι Πατέρες γνώριζαν από βιωματική πείρα ότι ο Χριστός, ενώ είναι ο Ζων Θεός, ως θεοποιών όσους μετέχουν σε αυτόν, ταυτόχρονα όμως είναι και τέλειος άνθρωπος, καθώς έχει ανθρώπινο φυσικό θέλημα και ανθρώπινη, πλην όμως εξαγιασθείσα, σάρκα, που «θεοί τους μετέχοντας» (και όταν θεώνεται κανείς, δεν παύει η ανθρώπινη φυσική του ενέργεια, ως δογμάτισε ο άγιος Μάξιμος). Για όλα τα δόγματα, ισχύουν τα παρόμοια (ολοφάνερα για τους Ησυχαστές και τον Άγιο Γρηγόριο Παλαμά κ.λπ.). Και τα αναφέρω όλα αυτά, για να γίνει εντελώς κατανοητή η μεγάλη σημασία των λόγων του Γέροντα: «πού τα ξέρουν όλα αυτά τα ενδοτριαδικά, ότι είναι έτσι;».

Ο πατήρ μου είπε πάλι, σχετικά με αυτό το θέμα, επίσης ότι: «τόσα χρόνια ιερατικής διακονίας με δίδαξαν ότι το παν είναι η ταπείνωση». Απαιτείται δηλαδή ταπείνωση και έναντι της Αποκαλύψεως: αν μεν ο Θεός σε κάποιον Άγιο, όπως ήταν ο Αθανάσιος, ο Γρηγόριος Θεολόγος, ο Βασίλειος κ.λπ. αποκαλύψει κάτι καινούργιο, κάτι πρόσθετο σε σχέση με όσα έχει ήδη δογματίσει η Εκκλησία, τότε αυτός ο νέος πατήρ, αν το χρειάζεται ο σύγχρονος κόσμος ή για να αντιμετωπιστεί κάποια αίρεση, θα θεολογήσει κατάλληλα, όπως οι προγενέστεροι άγιοι Πατέρες. Σε άλλη περίπτωση, η ταπείνωση μας προφυλάσσει από τον κίνδυνο της κενοδοξίας και περί τα θεολογικά. Ό,τι δεν είναι ρητώς αποκεκαλυμμένο, η ταπείνωση το αντιμετωπίζει με φόβο και τρόπο και δεν αφήνει την ψυχή να εισχωρήσει σε αυτό. Αυτός που θεωρεί το αντίθετο δεν εννοεί το πρώτο πρώτο: «ο Θεός είναι απερινόητος».

Αλλού διατυπώνεται, όπως ήδη επισημάναμε, ότι ο άνθρωπος γίνεται μέτοχος της θείας ενδοτριαδικής ζωής, ότι δηλαδή όπως ο Πατήρ κενώνεται για τον Υιό κ.λπ., έτσι και εμείς κενωνόμαστε ο ένας για τον άλλον, οπότε και ό,τι είναι η Τριάδα, είμαστε και εμείς- «κατά χάριν αγία Τριάς». Αυτό είναι λάθος, γιατί έτσι -πέρα από το ότι και πάλι, όπως λέγει ο Γέροντας, «πού τα ξέρουν όλα αυτά;»- στην ουσία ιδιοποιούμαστε και τα υποστατικά ιδιώματα των Τριών Προσώπων της Θεότητας. Θα φθάσουμε στην ασέβεια να ψάχνουμε να βρούμε πού στις ανθρώπινες σχέσεις

υποκρύπτεται και μια αναλογία της «εκπόρευσης» του Αγίου Πνεύματος. Και πάλι, οι θεολόγοι αυτοί βλέπουν τον κόσμο ως μια «απορροή» της αγίας Τριάδος προς τα έξω: ως θεσμό. Η αγία Τριάδα δημιουργεί κατ' ανάγκην μια άλλη μικρή τριάδα, ως φυσικό απαύγασμα, σε μια τάξη νοητής ιεραρχίας, με την καθαρά σχολαστική θωμιστική έννοια. Πρόκειται για παπική στην πραγματικότητα επίδραση (ο παπισμός μετέβαλλε την Εκκλησία σε θεσμό, και μάλιστα άκαμπτα ιεραρχικό, σε μία αυστηρή ιεραρχική δομή, ενώ δεν την βλέπει πραγματικά ως την σύναξη πάντων με την χάρη του αγίου Πνεύματος. Για τον παπισμό μάλιστα η Ευχαριστία είναι «επισκοποκεντρική», και πιο συγκεκριμένα «παποκεντρική», όχι Χριστοκεντρική, καθώς εκεί όντως ο Πάπας αντικαθιστά τον Χριστό, με την σκέψη "επειδή ο Χριστός λείπει στον Ουρανό, κάποιος πρέπει να τον αντικαταστήσει στη γη". Σε εμάς αντιθέτως, όπως λέγει κάπου ένας άλλος σπουδαίος γέροντας, ένας μεγάλος φιλοκαλικός πατήρ των ημερών μας, ο π. Συμεών Κραγιόπουλος, ο Χριστός ποτέ δεν αντικαθίσταται ή υποκαθίσταται). Όταν λέμε ότι ο άνθρωπος γίνεται μέτοχος της «θείας ζωής», εννοούμε ότι τηρεί τις εντολές του Χριστού, ότι έχει το ήθος του Χριστού. Ότι κατόπιν κοινωνεί στην κοινή χάρη της Θεότητας. Εν πάση περιπτώσει, δεν πρέπει να αποτολμούμε τέτοιες καινοτόμες εκφράσεις. Αρκεί ό,τι μας έχει αποκαλυφθεί.

Ο Χριστός είπε ότι «όποιος πιστέψει σε μένα, θα κάνει θαύματα μεγαλύτερα από μένα». Ρώτησα το Γέροντα σχετικά, επειδή πολλές φορές ο πατήρ τονίζει ότι κανένας δεν έκανε ποτέ τα θαύματα που έκανε ο Χριστός. Μου είπε ότι αυτός ο λόγος του Χριστού είναι στην πραγματικότητα ένα σχήμα λόγου. Το είπε ο Κύριος για να ενθαρρύνει τους πιστούς, να τους πει ότι θα ενοικήσει μέσα τους, οπότε είναι αλήθεια ότι θα μπορούν και να αναστήσουν νεκρούς. Αλλά και αυτά τα θαύματα, όσα ποιούν οι άγιοι, κατά βάθος τελεί ο Χριστός, καθώς Αυτός εργάζεται μυστικά μέσα στους αγίους.

[Διαβάστε ολόκληρη τη μελέτη εδώ](#)